

OTSUS

01.08.2025 nr 7-26/2025-003

Mandri-Euroopa sünkroonala põhivõrguettevõtjate metoodika muudatuste koostöölastamise kohta kooskõlas Komisjoni määruse (EL) 2017/1485, 2. august 2017, millega kehtestatakse elektri ülekandesüsteemi käidueskiri, artikli 153 lõikega 2

1. Haldusmenetluse alustamine

Euroopa Komisjoni Määrusega (EL) 2017/1485 kehtestati elektri ülekandesüsteemi käidueskiri (edaspidi ka SOGL või SOGLi määrus)¹.

SOGLi määruse artikli 6 lõike 1 alusel kiidab iga reguleeriv asutus või vajaduse korral koostööamet heaks tingimused või meetodid, mis põhivõrguettevõtjad on lõigete 2 ja 3 kohaselt koostanud. Liikmesriigi määratud asutus kiidab heaks lõike 4 kohased põhivõrguettevõtjate väljatöötatud tingimused või metoodika. Kui liikmesriik ei ole sätestanud teisiti, on määratud asutus reguleeriv asutus. Enne tingimuste ja meetodite heakskiitmist vaatab reguleeriv asutus, koostööamet või määratud asutus pärast asjaomaste põhivõrguettevõtjatega konsulteerimist vajaduse korral ettepanekud läbi, et tagada nende kooskõla käesoleva määruse eesmärgiga ning aidata kaasa turgude lõimimisele, mittediskrimineerimisele, tõhusale konkurentsile ja turu nõuetekohasele toimimisele.

SOGLi määruse artikli 6 lõike 3 punkti d) alapunkti ii) alusel peab artikli 118 kohastes sünkroonala talitluslepingutes sisalduv sageduse hoidmise reservi (ingl *frequency containment reserves* ehk FCR) suuruse määramise eeskirjade ettepanek või muudatus kooskõlas SOGLi määruse artikliga 153 saama kõigi vaatlusaluse piirkonna² reguleerivate asutuste heakskiidu.

SOGLi määruse artikli 6 lõike 6 järgi peab tingimuste või meetodite ettepanek hõlmama nende rakendamise esialgset ajakava ning kirjeldust selle kohta, kuidas need võiksid mõjutada SOGLi määruse eesmärkide saavutamist. Mitme reguleeriva asutuse poolt lõike 3 kohaselt heaks kiidetavate tingimuste või meetodite ettepanekud esitatakse koostööametile ühe nädala jooksul pärast nende esitamist reguleerivatele asutustele. Määratud asutuse poolt lõike 4 kohaselt heaks kiidetavate tingimuste või meetodite ettepanekud võib esitada koostööametile ühe kuu jooksul pärast nende esitamist määratud asutuse äranägemisel, kuid juhul, kui koostööamet leiab, et ettepanekul on piiriülene mõju, esitatakse need koostööameti teavitamiseks vastavalt määruse (EL) 2019/942 artikli 3 lõikele 2. Pädevate reguleerivate asutuste taotluse korral väljastab koostööamet kolme kuu jooksul arvamuse tingimuste või meetodite alaste ettepanekute kohta.

¹ Kättesaadav: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/ET/TXT/HTML/?uri=CELEX:02017R1485-20210315>

² Antud juhul kõigi Mandri-Euroopa sünkroonala riiklike reguleerivate asutuste heakskiidu.

SOGLi määruse artikli 6 lõike 7 järgi, kui tingimuste või meetodika heakskiitmiseks vastavalt lõikele 3 või nende muutmiseks vastavalt artiklile 7 on vaja rohkem kui ühe reguleeriva asutuse otsust vastavalt lõikele 3, peavad pädevad reguleerivad asutused kokkuleppele jõudmiseks omavahel konsulteerima, tegema tihedat koostööd ja kooskõlastama oma tegevuse. Kui koostööamet esitab oma arvamuse, võtavad pädevad reguleerivad asutused seda arvesse. Reguleerivad asutused või vajaduse korral koostööamet teevad lõigete 2 ja 3 kohaselt esitatud tingimuste ja meetodite kohta otsuse kuue kuu jooksul pärast seda, kui koostööamet või reguleeriv asutus või asjakohasel juhul viimane asjaomane reguleeriv asutus on tingimused või meetodid kätte saanud. Ajavahemik algab järgmisel päeval pärast seda, kui ettepanek esitati koostööametile vastavalt lõikele 2 või viimasele asjaomasele reguleerivale asutusele vastavalt lõikele 3.

SOGLi määruse artikli 6 lõike 8 järgi, kui reguleerivad asutused ei ole jõudnud kokkuleppele lõikes 7 osutatud ajavahemiku jooksul või nende ühise taotluse korral või koostööameti taotlusel vastavalt määruse (EL) 2019/942 artikli 5 lõike 3 kolmandale lõigule, võtab koostööamet kuue kuu jooksul vastavalt määruse (EL) 2019/942 artikli 5 lõikele 3 ja artikli 6 lõike 10 teisele lõigule vastu otsuse tingimuste või meetodite ettepanekute kohta.

SOGLi määruse artikli 153 lõike 1 järgi määravad iga koordineeritud võimsusarvutusala kõik põhivõrguettevõtjad vähemalt üks kord aastas sünkroonala vajatava FCRi reservvõimsuse ning iga põhivõrguettevõtja esialgse FCRi kohustuse kooskõlas lõikega 2.

SOGLi määruse artikli 153 lõike 2 alusel kehtestavad iga sünkroonala kõik põhivõrguettevõtjad sünkroonala talitluslepingus suuruse määramise juhised vastavalt järgmistele kriteeriumidele:

- a) sünkroonala FCRi reservvõimsus peab katma vähemalt võrdlusjuhtumi vajaduse ning Mandri-Euroopa sünkroonala ja Põhjamaade sünkroonala puhul tõenäosuslikul meetodil vastavalt punktile c määratud FCRi suuruse;
- b) võrdlusjuhtum tuleb sätestada vastavalt järgmistele tingimustele:
 - i. Mandri-Euroopa sünkroonala puhul vastab võrdlusjuhtumile 3 000 MW positiivses suunas ja 3 000 MW negatiivses suunas;
- c) Mandri-Euroopa sünkroonala ja Põhjamaade sünkroonala kõik põhivõrguettevõtjad kehtestavad tõenäosusliku meetodi FCRi jaoks, võttes arvesse tarbimise ja tootmise suundumusi, inertsi ja tehisinertsi muutumist ning seda, millised on võimalused reaalselt kasutada väikseimat inertsi vastavalt meetodikale, millele on osutatud artiklis 39, et vähendada FCRi mittepiisavuse tõenäosust kuni ühe juhtumini 20 aasta jooksul, ja
- d) see osa FCRi reservvõimsusest, mis on nõutav igalt põhivõrguettevõtjalt esialgse kohustusena, peab põhinema selle põhivõrguettevõtja ala netootmise ja -tarbimise summale, mis on jagatud vastava sünkroonala aastase ajavahemiku netootmise ja -tarbimise summaga.

2. Menetlusosaline

Elering AS, äriregistri kood 11022625, asukoht Kadaka tee 42, Tallinn, 12915, e-post: info@elering.ee.

3. Asjaolud ja menetluse käik

17.06.2025 esitas Elering AS (Elering) Konkurentsiametile kooskõlastamiseks taotluse kõikide Mandri-Euroopa sünkroonala põhivõrguettevõtjate (edaspidi ka põhivõrguettevõtjad) ühise

metoodika muutmist käsitleva ettepaneku FCRi suuruse määramise eeskirjade kohta Mandri-Euroopa sünkroonala jaoks, koos tehnilise lisaga, kooskõlas SOGLi määruse artikli 153 lõikega 2 (metoodika).

Elering toob taotluses välja, et metoodika muutmist käsitleva ettepanek on Mandri-Euroopa riiklike reguleerivate asutuste poolt heaks kiidetud 15.01.2025.

Seoses asjaoluga, et Eesti elektrisüsteemi sünkroniseerimine Mandri-Euroopa elektrisüsteemiga toimus 09.02.2025, ei olnud Konkurentsiamet kaasatud sünkroniseerimisele eelnenud Mandri-Euroopa riiklike reguleerivate asutuste metoodikate heakskiitmisprotsessi. Siiski on Mandri-Euroopa sünkroonala liitudes vajalik kooskõlastada Mandri-Euroopa sünkroonala metoodikad, mis kehtisid sünkroniseerimise kuupäeval, kuna, kui põhivõrguettevõtja liitub sünkroonala, muutub ta vastava sünkroonala talituslepingu osaliseks ning peab lähtuma sünkroonalas kehtivatest metoodikatest.

Põhivõrguettevõtjad on kooskõlas SOGLi määruse artikliga 11 metoodika muutmist käsitlevat ettepanekut avalikult konsulteerinud Euroopa põhivõrguettevõtjate koostööorganisatsiooni (ENTSO-E) konsultatsioonikeskkonnas perioodil 15.05.2023 kuni 15.06.2023³.

25.07.2025 pöördus Konkurentsiamet Itaalia reguleeriva asutuse esindaja poole, kes vastutab Mandri-Euroopa sünkroonala talituslepingutes sisalduvate meetodikate ja tingimuste koordineerimise protsessi eest. Pöördumises palus Konkurentsiamet edastada Mandri-Euroopa sünkroonala riiklike reguleerivate asutuste ühise seisukoha, millega kiideti heaks metoodika muutmist käsitlev ettepanek.

25.07.2025 vastas Itaalia reguleeriva asutuse esindaja, kinnitades, et metoodika muutmist käsitlev ettepanek on asjaomaste riiklike reguleerivate asutuste poolt 15.01.2025 muudetud kujul (Lisa 1), koos tehnilise lisaga (Lisa 2) heaks kiidetud ning edastas Mandri-Euroopa sünkroonala riiklike reguleerivate asutuste ühise seisukoha metoodika muutmist käsitleva ettepaneku heakskiitmise kohta (Lisa 3).

4. Asjaomaste reguleerivate asutuste ühine seisukoht

SOGLi artikkel 153 lõige 2 lubab põhivõrguettevõtjatel rakendada tõenäosuslikku meetodit FCRi suuruse määramise jaoks võttes arvesse tarbimise ja tootmise suundumusi, inertsit ja tehisinertsit muutumist ning seda, millised on võimalused, et vähendada FCRi mittepiisavuse tõenäosust kuni ühe juhtumini 20 aasta jooksul.

Mandri-Euroopa sünkroonala riiklikud reguleerivad asutused on ühisel seisukohal, et Mandri-Euroopa põhivõrguettevõtjate poolt esitatud ettepanek FCRi tõenäosusliku meetodi kohta on kooskõlas ülaltoodud SOGLi määruse sätetega. FCRi suuruse määramise tõenäosuslikus meetodis tuvastatakse FCRi mittepiisavus, vaadeldes sagedusüleminekute põhiparameetreid ning muuhulgas on protsessi sisse viidud SOGLi määruse artikli 153 lõikest 2 tulenev kriteerium FCRi mittepiisavuse tõenäosuse kohta vähendada seda kuni ühe juhtumini 20 aasta jooksul. Koormuse, tootmise ja inertsuse mustreid käsitletakse kaudselt sagedushälvete andmekogumite kaudu. Sageduse trend on tõhus meede koormuse ja tootmise volatiilsuse hindamiseks, näidates, kas süsteemis esineb või ei esine inertsuse puudust.

³ Kättesaadav: <https://consultations.entsoe.eu/system-operations/methodology-for-performing-the-probabilistic-dimen/>

Siiski esines Mandri-Euroopa sünkroonala riiklike reguleerivate asutuste hinnangul murekohti ja puuduseid põhivõrguettevõtjate metoodika muutmist käsitlevas ettepanekus matemaatiliste üksikasjadega, häireseisundi käivitamisega ning piiravate energiasalvestite tühjenemisega ja jagamisega, pikaajaliste sagedushälvete klassifikatsiooniga ning parameetrite läbipaistvusega.

Mandri-Euroopa sünkroonala riiklikud reguleerivad asutused leidsid, et FCRi suuruse määramise tõenäosuslik meetod vajab märkimisväärseid muudatusi, et kõrvaldada metoodika põhimõtetes eelnevalt viidatud puudused. Seega otsustasid asjaomased riiklikud reguleerivad asutused enne metoodika ettepaneku heaks kiitmist seda SOGLi määruse artikli 6 lõike 1 alusel muuta.

Pärast arutelu asjaomaste põhivõrguettevõtjatega otsustasid Mandri-Euroopa sünkroonala riiklikud reguleerivad asutused viia metoodikasse sisse (kokkuvõtlikult) järgmised muudatused:

- a) mõnede definitsioonide lisamine, et parandada ettepaneku kvaliteeti ja üldist loetavust;
- b) tehnilise lisa koostamine, mis sisaldab matemaatilisi üksikasju, kasutades aluseks Mandri-Euroopa põhivõrguettevõtjate poolt juba esitatud selgitavat dokumenti;
- c) lisada nõude, et põhivõrguettevõtjad saadaksid enne iga protsessi läbiviimist Mandri-Euroopa sünkroonala riiklikele reguleerivatele asutustele teatud parameetrid ning esitaksid protsessi lõppedes aruande;
- d) lisada võimaluse, et Mandri-Euroopa riiklikud reguleerivad asutused saavad vajaduse korral taotleda FCRi suuruse määramise ümberhindamist;
- e) täpsustus, et piiravate energiasalvestite tühjenemist tuleb simuleerida alates häireseisundi käivitumisest vastavalt SOGLi määruse artikli 156 lõikele 9;
- f) pikaajaliste sagedushälvete liigitamine leevendatavateks ja mitteleevendatavateks
- g) leevendusmeetmete mõju kaasamine pikaajaliste sagedushälvete andmekogumisse;
- h) lisada nõude, et põhivõrguettevõtjad viiksid läbi uuringu, et paremini mõista, kuidas esialgsed ja siduvad FCRi kohustused on määratud.

Detailsemalt on puuduste ja muudatuste sisu välja toodud Mandri-Euroopa sünkroonala riiklike reguleerivate asutuste ühise seisukoha punktis III.

Kokkuvõte

Konkurentsiamet töötas läbi 17.06.2025 Eleringi poolt ametile kooskõlastamiseks esitatud Mandri-Euroopa sünkroonala põhivõrguettevõtjate ühise metoodika muutmist käsitleva ettepaneku FCRi suuruse määramise eeskirjade kohta Mandri-Euroopa sünkroonala jaoks, koos tehnilise lisaga, kooskõlas SOGLi määruse artikli 153 lõikega 2. Esitatud metoodika versioon ja tehniline lisa juba sisaldab punktis 4 toodud Mandri-Euroopa sünkroonala riiklike reguleerivate asutuste poolt sisse viidud muudatusi ning arvestab kehtivast seadusandlusest tulenevate alusetega ning ei ole vastuolus SOGLi tuleneva regulatsiooniga.

SOGLi artikli 8 lõike 1 alusel SOGLi määruse kohaste tingimuste või meetodite väljatöötamise eest vastutavad põhivõrguettevõtjad avaldavad need tingimused ja meetodid internetis pärast koostööametilt või pädevatelt reguleerivatelt asutustelt saadud heakskiitu, või kui heakskiitu ei ole vaja, siis pärast nende tingimuste või meetodite väljatöötamist, välja arvatud juhul, kui selline teave on artikli 12 kohaselt konfidentsiaalne.

Arvestades eeltoodut ja tuginedes SOGLi artikli 6 lõike 3 punkti d) alapunktile ii)

otsustan:

kooskõlastada Mandri-Euroopa sünkroonala põhivõrguettevõtjate ühise metoodika muutmist käsitleva ettepaneku FCRi suuruse määramise eeskirjade kohta Mandri-Euroopa sünkroonala jaoks, koos tehnilise lisaga, kooskõlas Komisjoni määruse (EL) 2017/1485 artikli 153 lõikega 2.

Käesoleva otsusega mittenõustumise korral on õigus esitada kaebus otsuse tühistamiseks Tallinna Halduskohtule. Kaebuse halduskohtule võib esitada 30 päeva jooksul arvates käesoleva otsuse teatavaks tegemisest.

(allkirjastatud digitaalselt)

Evelin Pärn-Lee
peadirektor

Lisad:

1. Assumptions and methodology for a probabilistic FCR dimensioning in the Continental Europe synchronous area in accordance with Article 153(2) of the Commission Regulation (EU) 2017/1485 of 2 August 2017 establishing a guideline on electricity transmission system operation
2. Technical Annex of the methodology for performing the probabilistic dimensioning of FCR in CE synchronous area according to Article 153(2) of Commission Regulation (EU) 2017/1485 of 2 August 2017 establishing a guideline on electricity transmission system operation
3. APPROVAL PAPER OF THE REGULATORY AUTHORITIES OF THE CONTINENTAL EUROPE SYNCHRONOUS AREA ON THE ASSUMPTIONS AND METHODOLOGY FOR A PROBABILISTIC FCR DIMENSIONING IN THE CONTINENTAL EUROPE SYNCHRONOUS AREA IN ACCORDANCE WITH ARTICLE 153(2) OF THE COMMISSION REGULATION (EU) 2017/1485 OF 2 AUGUST 2017 ESTABLISHING A GUIDELINE ON ELECTRICITY TRANSMISSION SYSTEM OPERATION

Armin Ilisson
+372 667 2437
Armin.Ilisson@konkurentsiamet.ee